

MANTIĞIN GELİŞİMİ

ÜNİTE 1

BATI MANTIĞININ DOĞUŞU :

mantık biliminin kurucusu Aristoteles dir Aristo mantığın kurucusu kabul edilir bunun nedeni ilke aristotelesin akıl yürütmeleri bağımsız bir araştırma konusu yapan ve araştırmaların sonucunda bilinen ilk mantık sistemini ortaya koymasındır. Tek mantık sistemi olarak kabul edilir. Aristo mantığı organon olarak derlenmiştir. Aristoteles- organon adlı eseri vardır. Mantığın ortaya çıktığı yer ilkçağ yunan dünyasıdır. Matematiğin doğduğu yerler, mısır- yunan matematiğin bir bilim niteliği kazanması yunanlılar yapmıştır. İlkçağ matematiğinin ortaya koyduğu V2 sayısının bir irrasyonel sayı olduğunun kanıtlandığı Pythagoras okulunda gerçekleşti.

DİYALEKTİK : eski yunancada tartışma anlamındadır. Dialegethai sözcüğünden geldi. Diyalektik yöntem, tartışan tarafların biri tarafından diğerinin savının olanaksız bir sonucu yol açtığına gösterilmesidir. Diyalektiği yaygın bir yöntem haline getiren Ela'lı Zenon un akıl yürütmeleri ve platonun diyaloglarıdır.

PARMENİDES VE ZENON : Parmenides varlıkbilimsel biricilik(monizm, tekçilik) düşüncesini en katı biçimiyle ve tüm mantıksal sonuçlarıyla savunan ilkçağ düşünürüdür. Parmenides var olan vardır, var olmayan var değildir savlarını eklemiştir. Parmenides var olanın yaratılmadığı yok olmayacağı öncesiz sonsuz olduğu ve değişmediği sonuçlarına varmıştır. Parmenidesin öğrencisi Zenon birici öğretilerini savunmak için ortaya koyduğu çelişkilerle (paradoks) bilinir. Zenon'a göre kurallara göre akıl yürütme vardır. Akhilleus kaplumbağa Zenon'a aittir.

ZENONUN ÇATIŞKILARI (PARADOKS)1- herhangi bir mesafe için önce mesafenin yarısı sonra diğer yarısını almak zorundadır2- Akhilleus ile kaplumbağa arasındaki yarış(akhilleus kaplumbağayı geçemeyecektir)3- herhangi bir süresinin zamanın anlardan oluştuğu düşüncesidir. (ok hareketsizdir)4- stadyum çelişkisi.

PLATON : Aristoteles felsefe eğitimi platonun felsefe okulu olan Akademia dan almıştır. Platon için felsefe demek diyalektik demektir. İdealar sayıdır. Katı platoncu açıdan matematikçiliğin duyulur nesnelere bağlı olması matematik bilginin eksikliğidir. Platonun kavramların tanımlanmasında yöntem olarak ele aldığı BÖLME YÖNTEMİ (diarexis) dir. Bu yöntemde göre bir kavram daha genel bir kavram aracılığıyla tanımlanır. Platonun sofist diyalogunda bölme yönteminin örneklerini verir. İkinci bölmede tanrı işi insan işi kavramları vardır. Sofistin meydana getirmesi bir insan işidir. Sofist bir şeyin kopyasını değil ona benzer görünen bir uydurma meydana getirir. Platon bir mantıkçı olarak anılmaz. Platon tartışmayı gereksiz görmüştür. Aristoteles'e göre bölme yöntemi bilinmeyen bir tanıma ulaşmamızı sağlayamaması nedeniyle eksiktir.

ARİSTOTELES: ilk mantık sistemini ortaya koydu. Mantığın kurucusudur. Organon adlı eseri vardır. Organon araç anlamındadır.

ORGANONU OLUŞTURAN KİTAPLAR :Kategoriler, topikler, önerme üstüne , birinci çözümler, ikinci çözümler

KATEGORİLER: kategoriler organonun ilk kitabı olarak kabul edilir. Aristoteles belirlediği on kategoriyi inceler. Bu kategoriler, töz, nitelik, nicelik, bağlantı, yer , zaman, görelilik, etki, edilgi, iyelik kategorileridir. Yunancada kategoria yüklem anlamındadır. Aristoteles kategorilerde özellikle töz ve nitelik kategorileri üzerinde durur.

İlk tözlerin (varlıkbilimsel) önceliği görüşü sonucunda Aristoteles özne yüklem önermelerini temel alır.ÖNERME ÜSTÜNE: önermenin özellikleri, önerme türleri ve önermeler arasındaki ilişkililerdir.

Aristoteles her önermenin özne ve yüklem den oluştuğunu söyler.Aristoteles bazı, her , hiçbiri gibi niceliyecilere başvurur. Örnek: insan ölümlüdür. Her insan ölümlüdür hiçbir insan ölümlü değildir bazı insanlar ölümlüdür bazı insanlar ölümlü değildir o

TOPİKLER : Topikler Aristotelesin diyalektik tartışmalarında izlenecek yöntem üzerine çalışmasıdır. Topikler tartışmanın konusundan bağımsız olarak tartışmanın amacına uygun olarak izlenmesi gereken yolları belirlemeyi amaçlar.

Tanım, özellik cins ve ilineklere yüklenir veya tümeler olarak adlandırılır

AYNILIK: özdeşlik. Aristotelese göre aynılığın sayısal türsel ve cinsel aynılık olarak üç farklı şekilde uygulanır 1- bir şey için birden fazla isim kullanıldığında sayısal aynılık söz konusudur 2- birden fazla ancak bir tek türden olan şeyler için türsel aynılık 3- birden fazla ancak bir tek cinsten olan şeyler için cinsel aynılık söz konusudur.

BİRİNCİ ÇÖZÜMLEMELER : birinci çözümler organonun tasım mantığına ayrılmış kısmıdır. Aristotelese göre tasım, belirli önermelerin varsayılmasıyla diğer bir önermenin bu varsayımlarından ütü zorunlu çıktığı uslamadır. Aristotelesin birinci çözümlerdeki amacı, tasım adını verdiği çıkarımlar üzerinde kurulu mantık sistemini ortaya koymaktır.

Aristotelese göre mükemmel tasımlar geçiriliği bir tanıtlamaya başvurmadan görülen tasımlardır. **İKİNCİ ÇÖZÜMLEMELER :** Aristotelesin tanıtlamaya dayalı bilimlerin yöntemi üzerine çalışmasıdır. İkinci çözümlerde aristoteles tanıtlama kavramını ve tanıtlamaya dayalı bilgiyi ele alır. Tanıtlamalı bilimler geçerli tasımlar ortaya koymalıdır.

Soru cevap :diyalektiği felsefede yaygın bir yöntem haline getiren ilkçağ düşünürü Zenon durfelsefe ve matematiğin yunan düşünce dünyasındaki varlığı yunan dünyasında mantığın orya açıklamasını sağladıtopiklerin konusu, diyalektik tartışmalarda izlenecek yöntemtopiklerin temel kavramlarından topos ne anlama gelir, tartışmalarda sıklıkla yinelenen tema veya kalıp tanıtlamalarda öncüllerin sağlaması gereken bir özellik, zorunlu olarak doğru olduğu bilinen tümel önermeler olması dolaylı indirgemenin açıklaması, sonuç önermesinin çelişigi ile öncüllerden birinin yardımcıyla diğer öncülün çelişiginin elde edilmeye çalışılmasıdır. Önermeler arasındaki çelişikliğin tanımı : birlikte doğru veya birlikte yanlış olamamalarıdır.

ÜNİTE 2 MEGARA VE STOA MANTIĞI

MEGARA OKULU : Megara okulunu Öklid kurmuştur. Megara okulunda Diodorus Kronos ve Philo gibi mantıkçılar yetişmiştir. Eubulides bu okulda yetişti.

STOA OKULU : megara okulunun koludur. Stoa okulu üç dönemdir. Erken stoa dönemi, orta stoa dönemi, geç stoa dönemidir. Stoa okulunun kurucusu Kition'lu Zenon dur. Zenon dan sonra Kleanthes temsilcisi olmuştur. Kleanthes den sonra Khryispos temsilcisi olmuştur. Khryispos 705 civarında kitap yazdır. Önermeler mantığını ele almıştır. Stoa mantığı erken dönemde gelişti. Stoa mantığı ile ilgili güvenilir kaynakların başında gelen Sextus Empiricus eseri ile bilinen Diogenes Laertius tur. (ilk çağ düşünürlerinin hayatını anlattığı eserdir)

ARİSTO MANTIĞI İLE STOA MANTIĞI FARKLARI1- aristo mantığı felsefenin bir aracı olarak görürken, stoa mantığı etik ve fizik ile birlikte felsefenin parçalarından biri olarak görmektedir2- felsefenin parçalarının hangi sıra ile çalışılması gerektiği konusunda farklıdır3- stoa mantığı bir önermeler mantığıdır, aristo mantığı ise terimler mantığıdır.

STOA MANTIĞININ, MANTIĞIN GELİŞİMİNDEKİ KATKILARI1- çıkarım kuralı fikrini geliştirdi, akıl yürütmeyi aristodan farklı yaklaşımla ele aldı2- önerme eklemelerinin doğru yorumunun ne olması gerektiğini tartıştılar3- çatışkılar(paradoks) ortaya koydular4- kiplikleri (modaliteler) tanımlamaya girişmişlerdir. 5- lekton kavramını ortaya atmışlardır. Bugünkü önerme kavrayışının başlangıç adımı atmışlardır. 6- stoa mantığı anlamdan çok işaretler üzerinde durur7- kipli önermelerin yorumlamasının yapmışlardı

LEKTON : Stoa mantığında temel bir kavram olan LEKTON imin nesnel anlamı demektir. Lekton ikiye ayrılır. Tam ve eksik diye ikiye ayrılır. Eksik lekton konu ve yüklemidir. Tam lekton tek başına bir anlam iken eksik lekton başka unsurlarla tamamlanmayı gerektirir. Örneğin, yazıyor sözü ile dile getirilen lekton kimin yazdığının da bildirilmesini gerektirir. Eksik lekton özne ve yüklemidir.

ANLAM ANLAYIŞI : Stoa düşünürleri im(işaret) imlenen(işaret edilen) ve imin anlamını ayırt etmişlerdir. Stoalılara göre im ve imlenen fiziksel nesnelardır. Her imin anlamı bir lekton dur. Her kişinin zihnindeki imge o kişiye özeldir. İmge özeldir. Lekton ise neseldir. İm bir birey adı olduğunda imlenen söz konusu olan bireydir. Örneğin aristoteles birey adıdır, aristotelesi imler. Aristoteles birey iminin anlamı ise sadece mantık biliminin kurucusu olma gibi özelliiktir.

STOA MANTIĞINDA KİPLER: Megaralı philo ve diodorus un görüşleri stoa mantığındaki kip anlayışının oluşumunda belirleyici olmuştur. Stoa mantığı kipli önermelerin yorumlamasını yapmıştır. Philo kipi önermenin özelliği olarak kabul etmiştir. Philo dört kipten bahseder. Olanaklı, doğru olabilir, zorunsuz, doğası gereği

STOA MANTIĞINDA BİLEŞİK ÖNERMELER : Laertius 'a göre stoalılar bileşik önermeler üzerinde durmuşlardır. 1- ise ifadesi ile oluşturulan koşul önermeleri2- ve ifadesi ile olan tümel evetleme önermeleri3- veya ile olan tikel evetleme önermeleri4- olduğuna göre ifadesi ile söze koşullu önerme5- çünkü ile oluşan sebep sonuç önermesi6- daha çok ifadesi ile olan önermeler7- daha az ifadesi ile oluşturulan önermeler

Diodorusun koşul eklemi yorumu bugünkü sıkı gerektirme tanımına benzer.örnek A ise B önermesinin didorus anlamında doğru olması, A ise B önermesinin her zaman philo anlamında doğru olması demektir

STOA MANTIĞINDA ÇIKARIMLAR : Stoa mantıkçıları çıkarımı öncüller ve sonuç önermesinden oluşan bir sistem olarak tanımlamaktadır. Öncüller sonuç önermesine ulaşabilmek için kabul edilmiş olan önermeler, sonuç önermesi ise öncüllerin ortaya koyduğu önermedir. Örnek, gündüz ise aydınlıktır, gündüzdür, o halde aydınlıktır.

SORU CEVAP1- megara okulunun kurucusu olan düşünür, öklid2- Eubulidesin ortaya attığı çatışkılarının bugün bile tartışılmasının nedeni, bir kavrama ilişkin çözülmesi güç bir soruna işaret etmeleri3- Laertiusun sıraldığı ve stoa mantığında ele alınann önerme eklemleri, ise, ve , veya, değil

STOA MANTIĞINDA TANITLANAMAZLAR :1- birincisi ve ikincisi, birincisi, o halde ikincisi2- birincisi ve ikincisi,ikinci değil, o halde birinci değil3-ikisi birden değil, birincisi ve ikincisi, birincisi, o halde ikincisi değil4- ya birincisi ya ikincisi, birincisi değil, o halde ikincisi

THEMA NEDİR : stoa mantığında tanıtlanamazlar arasında yer almayan çıkarımların tanıtlanamazlara indirgenmesini sağlayan kuralların her birine Thema denir.

stoa mantıkçıları mantık sistemlerini oluştururken temel aldığı, gündelik yaşamda ve felsefede izlenen çıkarımları esas alırlar.stoa mantıkçılarının hangisi koşul eklemi bugünkü yaygın doğruluk tablosu tanımına oldukça yakın biçimde tanımlamıştır, PhiloStoa mantığında bir çıkarım hangi durumda doğru bir çıkarımdır, hem geçerli hem de tüm öncülleri doğru olduğunda

ÜNİTE 3

ORTAÇAĞDA İSLAM COĞRAFYASINDA MANTIK

ortaçağ islam coğrafyasında ilk mantık çalışmalarını yapanlar büyük iskenderin doğu seferi sonrasında yunan kültürü ile tanışan Hristiyan Süryanilerdir. Sergius, Paulus Persa, severe Sebokht farklı mezheplerde süryanilerdir. Hem ortaçağ latin dünyası hem de islam dünyasında mantığın gelişimi aristoteles ile şekillenmiştir. İslam coğrafyasında mantık çalışmaları 8 yüzyıldan 14. yüzyılın ortasına kadar gelişimini sürdürmüştür. Farabi ve ibni sina,islam coğrafyasında ilkmantık çalışmaları iskenderiye okulunun izleyen süryaniler tarafnıdan gerçekleşti.

Mantık çalışmalarına diğer süryani okullarına göre daha fazla ağırlık veren okullardan bazıları, urfa okulu, cundişapur okulu, antakya okulu, nusaybin okulu, kinnesrin okulu. 1- URFA OKULU : edessa olarak bilinir. Nusturiliğinin yayıldığı okuldur. Pekt çok persin(iranlı) bu okulda yetişmesi nedeniyle persler okulu olarak da anılmıştır. 2- CUNDİŞAPUR OKULU: nasturiler tarafından kuruldu. Yunanca mantık metinlerini arapçaya çeviren ilk kuşak burda yetişmiştir atinadan kaçan yeni platoncular bu okula sığındılar3- ANTAKYA OKULU : aristotelesinin süyancıye ilk olarak probus tarafından bu okulda çevrilmiştir4- NUSAYBİN OKULU : nasturiler tarafından kuruldu. 5- KINNESRİN OKULU :eski halep olarak da bilinir. Severe sebokht bu okuldandır.

SÜRYANİLER MANTIĞIN ŞU BÖLÜMLERLER OLUŞTUNU KABUL EDERLER1- kategorilere giriş(isagoji)2- kategoriler 3- önerme üstüne 4- birinci çözümlenmeler, 5- ikinci çözümlenmeler 6- diyalektik 7- sofistlik çürütmeler 8- hitabet sanatı 9- şiir sanatı

10 yüzyıldan itibaren bilim başkenti olan Bağdatta çeviriler yapıldımuhtasar: kısa şerh , özgün yapıtın ana düşüncelerini ortaya koymayı amaçlar. Süryanilerin verdiği dini eğitimde ilk aşama muhtasar, ikinci aşama telhisleri üçüncü aşama tefsirler. arap islam dünyasında mantıkçı olarak adlandırılan ilk kişi Farabidir. Farabi ilk mantıkçısı ve filozofudur. Farabiye kadar olan dönemde yetişen müslüman düşünürlerin ön önemlisi Kindi dir. Kindi ilk müslüman felsefeci ve meşaa okulun ilk temsilcisidir. Kindi tuttuğu çevremenlerle önemli eserleri arapçaya kazandırmıştır. Kindi, islam dünyasında mantığın bir araç olduğu düşüncesini kendi çalışmasıyla ortaya koyan ilk düşünürdür

FARABİ : Bağdat okulunun bir temsilcisi ilk büyük müslüman mantıkçıdır. Farabi felsefe eğitimini Ebu Bişr Matta dan aldı. Farabının en büyük başarısı, aristoteles mantığını hem aristotelesin metinlerine bağlı kalarak hem de islam düşüncesine yakın bir anlayışla yorumlayabilmesidir. **FARABİNİN ESERLERİ** :Mantıkta kullanılan terimler, mantığa başlangıç, beş bölüm. Kategoriler, mantığa giriş, peri hermenias yorumu, birinci analitikler yorumu, ikinci analitikleri yorumu, mantık sanatı için gerekenler, bilimlerin sayımı, sorular sorulara yanıt, retorik yorumu, şiir sanatının kanunları, şiir ve ölçü üstüne farabi mantıkta kullanılan terimler de, isim, eylem tanımlık terimlerini inceler.

İBN SİNA : 12 yy. Da en büyük mantıkçıdır. İbni sinanın mantık çalışmalarının önemli bir kısmına Kitabuş Şifa da yer vermiştir. Şifa, işaretler tembihler, daniş name eserlerdir. İşaretler ve tembihler eseri islam dünyasındaki mantık geleneğine damgasını vurdu. İbni sina aristo mantığının sorunlarını bağımsız bir mantık anlayışı içinde çözümlene ve çözmeye yönelmiş böylece ilamda yen bir mantık anlaşılı doğmasını sağladı. İbni sinanın Şemsiyye risalesi önemlidir. Şemsiyye şu başlıklardan oluşur, giriş, kavramlar, önermeler, tasım, sonuç

GAZALİ : gazali mantığın müslümanlar arasında saygınlığının artmasında katkıda bulundu. Gazaliye göre mantık sadece faydalı değil gereklidir. Mantığı bilmeyen bir kişinin bilgisine güvenilemeyeceğini söylemiştir. Gazalinin ele aldığı öncüller,y doğuştan öncüller, duyu öncülleri, deneyim öncülleri, sezgi öncülleri, kendinden öncüller, aktarılmış öncüller, yaygın öncüller, yetkinlik öncülleri, sanı öncülleri, ara öncüller, uzlaşım öncülleri, kuruntu öncülleri, imge öncülleri,

İBN RÜŞD: endülüs devleti toplanarında yaşamış felsefecidir. Latinler Averroes diye tanımlarlar. Aristo mantığını metinlere bağla kalarak yeniden yorumlamıştır. Gazaliye elıştırmiştir. Tutarsızlığın Tutarsızlığı ile gazaliyi elıştırmiştir. Faslül makal adlı eseri var. muhtasar tehis tefsir eseri var. sorular kitabı eseri var.

SORU CEVAP

urfa okulunun diğer adı edessa okulu
beytül hikmenin ilk yöneticisi, Yahya İbn Maseveyh
ibn sinanın mantık çalışmalarının önemli bir kısmının derlediği ansiklopedik çalışması Kitabuş Şifa Gazilinin ele aldığı öncüller, doğuştan, sezgi, duyu, yetkinlik öncülleri
İbn Sinanın yaptığı ayrıma göre, yürüyen zorunlu olarak yer kaplar önermesi öze göre doğrudur.
Kabul edlien öncüler bakımından tasımın yer bulunduğu beş sanat, tanıtlama, retorik, poetika, yanıltmaca
muhtasar sözcüğünün anlamı, kısa şerh
gazali, mantığın felsefeden bağımsız olduğunu kabul görmüş
Hoşa gitmeyen birinin adını taşıdığı için bir insandan sakınmak gerektiğini bildiren öncül, Gazalinin imge öncüllerindendir.

MANTIĞIN GELİŞİMİ – FİNAL

ÜNİTE 4

ORTAÇAĞ AVRUPASINDA MANTIK

Aristonun organon oluşturan kitapların latinceye çevrilmesi önemlidir. Organonun latinceye çevirisi 13. yüzyılda tamamlandı. Ortaçağda skolastik mantık kavramı ortaya çıktı.

ARİSTOTELESİN MİRASI ortaçağda islam coğrafyasında olduğu gibi latin coğrafyasında da mantık çalışmaları ilk önce peripatetik kaynaklara yönelmiş aritso mantığı uzun yıllar egemen olmuştur. Organonun Boethius tarafından latinceye çevrildiği düşünülür.

PETRUS ABELARDUS: ortaçağın ilk büyük mantıkçısıdır. Bağımsız bir mantık çalışmaları olan Dialektika yı yazmıştır. Kipli ve koşul önemleri yorumlamış. Abelardus kipli önermelerin yorumlanmasında de re ve de dicto olarak ayırım yaptı. De dicto: söylenene ilişkin, de re: şeye ilişkin. De dicto ile de re arasındaki fark, eş gönderimli terimlerin yer değiştirmesinin doğruluk değerini koruyup korumamasıdır.

SKOLASTİK MANTIĞIN ANAHATLARI :skolastik mantıkta ortaya çıkan yaklaşımlar, gönderme kuramı, Sinkategremata, sophismata ve insolubilia, obligationes, consequentia

GÖNDERME KURAMI : skolastik manık sistemine dayanır. 12. yy da şekillenmeye başladı. Gönderme kuramı başlangıçta ad-soyul terimlerden oluştu. Gönderme : imlemli bir terimin bir önerme içinde kullanılarak önermede bir şeyin yerini tutmasıdır. İmleme göndermeden önce gelir. İmleme : bir terimin bir şeyi göstermek üzere atanmış olması. Willam a göre bir sözcüğün imlemi o sözcüğün doğru olarak yüklenebileceği tikellerden oluşur.

GÖNDERMENİN BÖLÜMLENMESİ :1- maddi gönderme : terimin kendisine göndermesidir. Örnek. İnsan bir addir. Burada insan kendine gönderme yapar. ör. İnsan iki hecedir. Gibi 2- basit gönderme : bir terimin bir kavrama göndermesi basit göndermedir. Örnek, insan en mükemmel canlıdır. Hispanusa göre bir ad yüklem olduğunda göndermesi her zaman basit göndermedi. 3- bireylere gönderme

SINKATEGOREMATA : önermelerde özne ve yüklem konumunda geçen terimler Kategoremantik terimler, önermeyi oluşturan diğer terimler ise Sinkategoremata terimlerdir. Her , isi gibi terimler sinkategoramatik terimlerdir. Sinkategoremata kavramının ortaya çıkışı Stoa mantığına dek uzanır. Stoa mantıkçılarına göre önerme ad ile yüklemden oluşur. Bu öğeler bireştirerek önermeyi oluşturan diğer ifadeler ise sinkategoremata dır. Bir önermenin biçimini belirleyen, o önermede geçen kinkategoremantik terimler dir. Sinkategoremata konusundaki İLK araştırmaların biri Shyreswod un yazdığı sinkategoremata olduğu bilinir. Sinkategoremata altında yer alan sözcükler tek başlarına bir şeyi imlemezler ancak bir tümce içinde kullanıldıkları zaman sözcükleri etkilerler. Saxonia, kategoremata arasında insan, hayvan ve taş terimlerini sayar. Sinkategoremata arasında saydığı terimler ise, her , hiçbir, bazı, değil veya ..Sinkategoramatik bir terim önermenin öznesi veya yüklemi olmadığı gibi önermenin öznesinin veya yüklemine bir parçası da olamaz.

SOPHISMATA VE INSOLUBİLİA :sophismata mantık bilmeceleridir. Amaç mantık kavramı ile ilgili sorunların örnekler üzerinden tartışılmasıdır. Kilvington, Heytesbury, Buridan, Saxonia. Sophismata konusunda önemli eserler veren mantıkçılardır. Insolubilia: çözülemezler anlamına gelir.

OBLIGATIONES: ortaçağ batı mantığında tartışmanın belli biçimler altında ele alındığı kısımdır. Yükümlülük anlamına gelir.

6 TÜR OBLIGATIO AYIRT EDİLİR :

1- positio 2- depositio 3- dubitetur 4- institutio 5- rei veritas 6- petitio

CONSEQUENTIA: ortaçağ batı mantığının çıkarımların incelendiği bölümüdür.

OCAKHAM'IN SUMMA LOGICAE DE ELE ALDIĞI CONSEQUENTIA LAR

- 1- doğru bir şeyden yanlış bir şey çıkmaz
- 2- yanlış önermelerden doğru bir önerme çıkabilir
- 3-sonucun karşıtından öncülün tümününün karşıtı çıkar
- 4- sonuçtan çıkan bir şey öncülden de çıkar
- 5- öncülün çıktığı bir şeyden sonuç da çıkar
- 6- öncül ile tutarlı olan bir şey sonuç ile de tutarlıdır

BOETHIUS'UN BAĞIMSIZ MANTIK ÇALIŞMALARI

1- bölme üstüne 2- topkler üstüne 3- kategorik tasımlar üstüne 4- koşullu tasımlar üstüne

Stoa mantığının Perpatetik mantığın hangi bölümünde etkili oldu- koşullu tasımlarAristotelesin mantık çalışmalarının Latincedeki ilk çevirileri ve ilk yorumları – 13. yy da gerçekleştiAbelardus'un bağımsız bir mantık çalışması- Dialektikaortaçağ latin mantığında terimlerin özellikleri bölümünde incelenenler- imleme, gönderme, dağılma, görelilikortaçağ latin mantığındaki anlamıyla Appellation kavramı- bir terimin belirli bir şeyin adı olması özelliğini gösterirObligaciones türleri : positio, dubitetur, institutio, rei veritas

ÜNİTE 5

14.VE 19 YÜZYILLAR ARASINDA MANTİK ÇALIŞMALARI

RAMUS: ramus, üniversitelerdeki felsefe programında aristotelesin etkisinin azaltılmasını amaçlayan bir düzenlemeyi savunmuştur. Latin dünyasında mantık çalışmalarıyla en dikkat çeken düşündürd.

BACON: aristo mantığını eleştirenlerdendir. Doğa araştırmasında tümevarımın kullanılmasını savunmuştur. Novum organum da da bu husus var.

HOBBS : hobbese göre akıl yürütmeler ifadelerin anlamlarını belirleyen uylaşımlara dayanır.

PORT ROYAL MANTIĞI: port royal mantıkçıları bilimin yöntemine ilişkin genel kurallar ortaya koymayı amaçlamıştır. Ortaçağdaki 19 yüzyıla kadarki dönemde yazılan en önemli mantık metinlerinden biri Arnold ve Nicole tarafından yazılan Port Royal mantığı dır. 4 bölümden oluşur. İdealar ve terimler , önermeler, akıl yürütmeler yani tasım, topkler

LEİBNİZ: çağdaş mantığın dayandığı pek çok yeni düşünceyi ilk kez ortaya koyan düşünüdür. Lingu universalis ile akıl yürütme. Leibniz hesap makinesi sunmuştur. Leibniz ortaya attığı olanaklı dünya ve evrensel dil gibi kavramlarla Russel ve Carnap gibi çağdaş mantıkçıları etkiledi.

BOLZANO : bolzanoya göre matematik ve diğer bilimlerdeki kuramlar belit sistemleri biçiminde ortaya konmalıdır.

MİLL: Millin önemi bacon dan beri deneyci felsefenin amacı olan tümevarımlı mantık görüşünü sistemleştirmesidir.

bacon un aristo mantığını eleştirmesinin nedeni : bilimde tümevarımının kullanılması gerektiğini savunmasıhobbese göre zorunlu doğruluğun dayanağı- uylarıshobbese ile leibniz mantık görüşlerinin ortak yönü- uslamlamanın bir hesaplama olduğunun düşünmeleri

PORT ROYAL MANTIKÇILARININ İLKELERİ

- 1- sadece apaçık önermeleri belit(aksiyom) olarak kabul etmek
- 2- sadece çok az bir dikkat sonucunda doğruluğu görülebilen apaçık olduğunu kabul etmek
- 3- az da olsa karanlıkta kalan tüm önermeleri kanıtlamak
- 4- koşullar elverdiğinde bir cinsi tüm alt türlerine bir bütünü tam parçalarına bir problemi tüm durumlarına bölmek

Leibnizin kullandığı Praedicatum inest subjecto ilkesinin anlamı- önermenin yüklemine öznesinin içinde olması

Bolzonun tanımına göre B önermesinin A önermesinin sonucu olması demek- değişkenlerin A önermesinin doğru yapacak biçimdeki her yorumunun B önermesini de doğru yapması

Boole mantığının temeli- mantık değişmezlerinin küme işlemleri olarak yorumlanması

Mill in yattığı ayrıma göre görünüşte çıkarım ne demek- sonucun öncüller arasında açıkça yer aldığı çıkarım

ÜNİTE 6 ÇAĞDAŞ MANTIK

FREGE : Alman matematikçi FREGE çağdaş mantığın kurucusudur. Habilitasyon çalışması yaptı. Frege mantık sisteminin yaygınlaşmamasının nedeni- kullandığı mantık yazımının zor bulunması

Fregenin mantıkçı matematik görüşünün genel ifadesi- aritmetik mantığa indirgenabilir

Fregenin Boole mantığna yönelttiği eleştiri- içiçe nicelemeli önermeleri ele alamamasıRussel ile Whitehead ınmantık sistemini ortaya koydukları yapıt- Principia Mathematica

Russelin Frege mantığında fark ettiği çatışkıya geliştirdiği çözüm ne oldu- tipler kuramını geliştirmek

Lewis i bir kip mantığı geliştirmeye götüren gerekçelerden biri- A yanlış bir önerme olduğunda her B önermesi için A-B koşul önermesinin doğru olmasıCarnapın kip semantiğinin özelleği- sayılabilir sonsuz değişmeyen bir evren varsayması